

گفت وگوی «جوان» با کارشناس انرژی:

تبدیل ایران به منطقه ترانزیتی گاز فراهم شده است

کارشناس انرژی معتقد است در دولت سیزدهم با تکیه بر از سرگیری روابط گازی با ترکمنستان، تمدید قرارداد گازی با عراق، سوآپ گاز روسیه از خاک ایران و تکمیل خط لوله صلح تحولی اساسی و بزرگ در روابط گازی و تعاملات انرژی بین ایران و همسایگان شکل گرفت که دستاورد بزرگی برای ایران خواهد بود و کشورمان را در جهت تبدیل شدن به هاب گازی منطقه یاری خواهد کرد.

■ ■ ■

فرشاد جامع، کارشناس انرژی در رابطه با تحکیم روابط با همسایگان در دولت سیزدهم در حوزه گازی به «جوان» می‌گوید: یکی از رویکردهای راهبردی در حوزه انرژی، تحکیم روابط با همسایگان در حوزه توسعه تعاملات گازی بوده است. دولت سیزدهم با روابط تیره و تار منطقه‌ای روبه‌رو بوده، ولی در نهایت با توسعه همه جانبه روابط گازی با همسایگان، مسیر تبدیل شدن به یک منطقه ترانزیتی گاز را برای کشور با نقطه جغرافیایی عالی و همچنین خطوط لوله گسترده در تمامی نقاط کشور فراهم کرده است.

وی می‌افزاید: در ابتدای دولت سیزدهم، قرارداد گازی با عراق در حال اتمام بود و به دلیل عدم انجام کامل تعهدات قصدی برای تمدید قرارداد نبود. همچنین روابط ایران با ترکمنستان تیره و تار شده بود و حتی ساخت خط لوله صلح نیز که گاز ایران را به پاکستان می‌رساند، متوقف شده بود، اما طی کمتر از چند ماه از روی کار آمدن دولت سیزدهم، وزارت نفت دولت سیزدهم با تسویه بدهی ایران از محل منابع فروش گاز به عراق، رابطه گازی ایران و عراق در قالب سوآپ گاز ترکمنستان از خاک ایران از سر گرفته شد و سپس قرارداد واردات گاز از ترکمنستان برای تأمین گازهای منطقه شمال کشور نیز به امضا رسید و اجرا شد.

این کارشناس انرژی با اشاره به تمدید قرارداد گازی ایران و عراق به مدت پنج سال دیگر تصریح می‌کند: قرارداد ایران با عراق نیز در فروردین ۱۴۰۳ به مدت پنج سال تمدید و از طرف دیگر خط لوله صلح نیز در خاک ایران تکمیل شد. همچنین برای اولین بار روابط ایران و روسیه نیز در حوزه تعاملات گازی تقویت شد تا به این ترتیب واردات و سوآپ گاز روسیه نیز از خاک ایران شکل گیرد.

وی در پایان تأکید می‌کند: به این ترتیب در دولت سیزدهم با تکیه بر از سرگیری روابط گازی با ترکمنستان، تمدید قرارداد گازی با عراق، سوآپ گاز روسیه از خاک ایران و تکمیل خط لوله صلح تحولی اساسی و بزرگ در روابط گازی و تعاملات انرژی بین ایران و همسایگان شکل گرفت که دستاورد بزرگی برای ایران خواهد بود و کشورمان را در جهت تبدیل شدن به هاب گازی منطقه یاری خواهد کرد.

فراسو

مشارکت قوی دو و چند جانبه منطقه‌ای با روابط تقریباً هیچ!

دستاوردهای دولت سیزدهم در زمینه روابط گازی و تعاملات انرژی با کشورهای همسایه، زمینه را برای تبدیل شدن ایران به باز یگر اصلی در بازار انرژی منطقه فراهم کرده است. ایران با تقویت مشارکتهای قوی و دوجانبه سودمند با همسایگان خود، گام‌های مهمی در جهت تثبیت خود به عنوان یک بازیگر کلیدی در چشم‌انداز انرژی منطقه برداشته است.

■ ■ ■

رویکرد راهبردی ایران در تقویت روابط با همسایگان خود در زمینه توسعه تعاملات گازی گامی موفق و حیاتی در ارتقای امنیت و پایداری انرژی در منطقه بوده است؛ تحولاتی که در دولت سیزدهم در زمینه قراردادهای گازی با عراق، ترکمنستان و روسیه مشاهده شد، زمینه را برای یک چشم انداز انرژی با ثبات و مولد در ایران هموار کرده است.

تصمیم برای تمدید نکردن قرارداد گاز با عراق در ابتدای دولت سیزدهم با توجه به تیرگی روابط و کشور در آن زمان، اقدامی جسورانه بود. با این حال، اقدام سریع برای تسویه بدهی ایران و از سرگیری سوآپ گاز با عراق نشان دهنده تعهد دولت ایران به حفظ روابط مستحکم و متقابل سودمند با همسایگان خود است. تمدید قرارداد به مدت پنج سال دیگر در فروردین ۱۴۰۳ شراکت ایران و عراق در زمینه انرژی را بیشتر تقویت می‌کند.

از سرگیری واردات گاز از ترکمنستان و تکمیل خط لوله صلح در ایران نیز نقاط عطف اصلی در تقویت تعاملات انرژی در منطقه بوده است. واردات گاز از ترکمنستان برای تأمین منطقه شمال ایران گامی مهم در جهت ارتقای امنیت انرژی در این کشور و تنوع بخشیدن به منابع گازی آن است. تکمیل خط لوله صلح نه تنها به نفع ایران است، بلکه به امنیت انرژی پاکستان نیز کمک و منبع گاز پایدار و قابل اعتمادی برای آنها فراهم می‌کند.

همچنین تقویت روابط ایران و روسیه در زمینه تعاملات گازی، تحولی قابل توجه است که پیامدهای گسترده‌ای برای هر دو کشور خواهد داشت. شکل‌گیری واردات و سوآپ گاز روسیه از خاک ایران، فصل جدیدی در همکاری‌های انرژی ایران و روسیه است و فرصت‌هایی را برای همکاری‌های بیشتر در آینده ایجاد می‌کند. این مشارکت نه تنها از نظر اقتصادی به نفع هر دو کشور است، بلکه می‌تواند امنیت انرژی در کل منطقه را نیز افزایش دهد.

در مجموع، دستاوردهای دولت سیزدهم در زمینه روابط گازی و تعاملات انرژی با کشورهای همسایه، زمینه را برای تبدیل شدن ایران به بازیگر اصلی در بازار انرژی منطقه فراهم کرده است. ایران با تقویت مشارکتهای قوی و دوجانبه سودمند با همسایگان خود، گام‌های مهمی در جهت تثبیت خود به عنوان یک بازیگر کلیدی در چشم‌انداز انرژی منطقه برداشته است. تحولات مشاهده شده در دولت سیزدهم اهمیت رویکردهای راهبردی را در افزایش امنیت و پایداری انرژی نشان می‌دهد و پتانسیل همکاری و همکاری بیشتر در آینده را برجسته می‌کند.

گزارش یک

سیدعلی موسوی

دولت چهاردهم وضعیت تجارت انرژی را در شرایط مطلوب تحویل می‌گیرد

دولت چهاردهم در جاده هموار مبادلات انرژی

تقویت تعاملات گازی با همسایگان رویکردی راهبردی و ماندگار در بازطراحی تجارت انرژی ایران است

فصل جدید در روابط انرژی ایران؛ واردات و سوآپ گاز روسیه

دولت سیزدهم علاوه بر تحکیم روابط با عراق و ترکمنستان، برای بهبود روابط انرژی ایران با روسیه نیز گام برداشت. روابط ایران و روسیه برای اولین بار در زمینه تعاملات گازی تقویت شد که امکان واردات و سوآپ گاز روسیه از خاک ایران را فراهم کرد. این اقدام فصل جدیدی را در روابط انرژی ایران رقم زد و فرصت‌های جدیدی را برای همکاری با روسیه در حوزه انرژی ایجاد کرد. تقویت روابط با همسایگان در حوزه انرژی فواید متعددی برای ایران دارد؛ اولاً، ایران را قادر می‌سازد تا منابع گازی خود را بهینه و تقاضای داخلی خود را برآورده کند. ایران با توسعه تعاملات گازی با کشورهای همسایه می‌تواند به معنای واقعی کلمه گاز را به منطقه شمال کشور منتقل کند و نیازهای انرژی کشور را برطرف و جایگاه خود را در بازار انرژی منطقه تقویت کند. ثانیاً، تقویت روابط با همسایگان در زمینه انرژی می‌تواند به ایران کمک کند تا به یک بازیگر قابل توجه در بازار انرژی منطقه تبدیل

علیرضا عباسی

نماینده مجلس

مهم‌ترین دستاورد دولت سیزدهم در حوزه توسعه، تعاملات گازی منطقه‌ای بود که به‌طور ویژه توانستیم علاوه بر از سرگیری روابط با کشورهای مختلف، مسیر تبدیل شدن به هاب گازی را نیز با برقراری این تعاملات گسترده خارجی در حوزه گاز با کشورهای همسایه خود یعنی ترکمنستان، روسیه، عراق، ترکیه، پاکستان و هند طی کنیم

علیرضا ورناصری

عضو کمیسیون انرژی مجلس

دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم به نسبت دولت دوازدهم موفق بوده است. می‌توانیم با توسعه بیشتر دیپلماسی انرژی از ظرفیت کشورهای همسایه برای تبادل نفت استفاده کنیم. دسترسی ایران به آب‌های آزاد دنیا نیز مزیت دیگری است که می‌توان از آن برای توسعه دیپلماسی انرژی استفاده کرد

شود. ایران با توسعه تعاملات گازی با کشورهای همسایه می‌تواند نفوذ خود را در منطقه افزایش دهد، رشد اقتصادی را تقویت کند و موقعیت سیاسی خود را بهبود بخشد. ثالثاً، تقویت روابط با همسایگان در زمینه انرژی نیز می‌تواند به ایران در خنثی‌سازی تأثیر تحریم‌ها کمک کند. ایران با توسعه تعاملات گازی با کشورهای همسایه می‌تواند اتکای خود به بازار جهانی را کاهش دهد و تأثیر تحریم‌ها را بر اقتصاد خود به حداقل برساند. با استفاده از این رویکرد، ایران با تقویت روابط با همسایگان در زمینه انرژی می‌تواند منابع گازی خود را بهینه کند، نیاز داخلی خود را برآورده کند، به بازیگر مهمی در بازار انرژی منطقه تبدیل شود و تأثیر تحریم‌ها را خنثی کند. موفقیت دولت سیزدهم در این زمینه زمینه‌ساز آینده روشن‌تری برای بخش انرژی ایران و نفوذ منطقه‌ای آن شده است.

رویکرد راهبردی ایران در زمینه تجارت گازی با همسایگان و توسعه روابط گازی منطقه‌ای و دیپلماسی فعال منطقه‌ای مورد توجه کنشگران است و «جوان» در این زمینه با علیرضا ورناصری عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی و علیرضا عباسی عضو فراکسیون دانش بنیان مجلس یازدهم و منتخب مجلس دوازدهم در باره تقویت تعاملات گازی با همسایگان به گفت‌وگو نشسته است.

دیپلماسی فعال گازی دولت سیزدهم زمینه‌ساز رشد تعاملات گازی

علیرضا ورناصری، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درباره دیپلماسی انرژی، دولت سیزدهم به «جوان» می‌گوید: «در زمینه دیپلماسی انرژی، دولت سیزدهم تلاش‌های خوبی مخصوصاً در حوزه رسیدگی به قراردادهای گازی با کشورهای همسایه داشت. در حوزه صدور فناوری در حوزه نفت مخصوصاً ساخت پالایشگاه در کشورهای دیگر و همچنین موضوع فروش نفت تلاش‌های خوبی در دولت سیزدهم صورت گرفته است.»

وی در ادامه با اشاره به دیپلماسی فعال گازی ایران در زمینه توسعه تعاملات گازی و برقی می‌افزاید: «دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم به نسبت دولت دوازدهم موفق بوده است. در این دیپلماسی انرژی باید به این مسئله توجه کنیم که چیزی حدود ۱۵ تا ۱۶ کشور همسایه ما هستند که هر کدام به برق، گاز، نفت و سایر انرژی‌های موجود در کشور ما نیازمند هستند. ما می‌توانیم با توسعه بیشتر دیپلماسی انرژی از ظرفیت کشورهای همسایه برای تبادل نفت استفاده کنیم. دسترسی ایران به آب‌های آزاد دنیا نیز مزیت دیگری است که می‌توان از آن برای توسعه دیپلماسی انرژی استفاده کرد.»

ورناصری تصریح می‌کند: «ایران می‌تواند به هاب انرژی منطقه نیز تبدیل شود، البته باید در سیاستگذاری‌ها مقداری اصلاحات در برنامه‌های وزارتین تیر و نفت انجام شود. در این راستا اگر شورای عالی انرژی کشور به معنای واقعی فعال شود و موانع و مشکلات و راهکارها را بررسی کند ما خواهیم توانست از وضعیت تحریمی فعلی با استفاده از دیپلماسی فعال انرژی راهی پیدا کنیم. با استفاده از ظرفیت‌های انرژی که ایران دارد، می‌توان با توسعه روابط کشور را از تولیدات سایر کشورها بی‌نیاز کرد.»

عضو کمیسیون انرژی مجلس تأکید می‌کند: «این رو به نظر می‌رسد دیپلماسی دولت سیزدهم در حوزه انرژی موفق بوده است، ولی هنوز هم تا رسیدن به نتیجه ایده‌آل راه برای پیچودن داریم.»

عضویت ایران در معاهدات منطقه‌ای نتیجه روابط گسترده گازی در دولت سیزدهم

علیرضا عباسی، عضو فراکسیون دانش بنیان مجلس یازدهم و منتخب مجلس درباره تأثیر توجه به دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم به «جوان» می‌گوید: «در دولت سیزدهم تلاش بسیاری شد تا محصولات تولیدی این شرکت‌ها را در حوزه استخراج و فرآوری نفت استفاده کنند که نباید در دولت‌های بعدی مورد بی‌مهری قرار گیرد. می‌توانیم از این اقدامات و زیرساخت‌های فراهم شده برای شرکت‌های دانش بنیان در حوزه نفت و انرژی استفاده کنیم و به سمت این برویم که تحریم‌هایی که دشمن علیه ما برنامهریزی کرده را دور بز نیم‌ت تا دشمن دیگر آمیدی به این اقدامات نداشته باشد.»

وی می‌افزاید: «کارهایی که در دولت سیزدهم انجام شد باعث شد فروش گاز و نفت که در دولت قبل که برجام را امضا کرده بود و برجام را اجرایی هم کرده بود، به میزان خیلی زیادی کاهش پیدا کند.»

عباسی تصریح می‌کند: «ما در این دولت با اینکه دولتی بود که منتقدان معتقد بودند زبان دنیا را بلد نیست و اهل مذاکره نیست، رئیس‌جمهور فقید نشان داد می‌توان با تعامل و مذاکره دیپلماسی انرژی را با کشورهای همسایه توسعه داد و با وجود تمام این تفکرات فروش نفت در دولت رئیس‌افزایش یافته بود. مهم‌ترین دستاورد دولت سیزدهم در حوزه توسعه، تعاملات گازی منطقه‌ای بود که به‌طور ویژه توانستیم علاوه بر از سرگیری روابط با کشورهای مختلف، مسیر تبدیل شدن به هاب گازی را نیز با برقراری این تعاملات گسترده خارجی در حوزه گاز با کشورهای همسایه خود یعنی ترکمنستان، روسیه، عراق، ترکیه، پاکستان و هند طی کنیم و به این ترتیب تعاملات منطقه‌ای به حداکثرترین حالت خود برسد.»

عباسی تأکید می‌کند: «اگر دشمن به این نتیجه برسد که با وجود تحریم‌ها برای خنثی کردن آنها، زمینه کار را عوض می‌کنیم مطمئناً خودش کم‌کم تحریم‌ها را برمی‌دارد. این دولت با اعتقاد به ظرفیت داخل و توان مردمی، دیپلماسی انرژی را تقویت خارجی در حوزه گاز با کشورهای همسایه که این مسیر را استمرار دهد تا این مسیر قطع نشود، زیربارخی جریان‌ها در کشور ما هستند که تمام نگاه‌شان به بیرون است و هیچ نگاهی به ظرفیت‌های داخلی ندارند. رئیس‌جمهور فقید با اکتار بر توان داخلی دیپلماسی خارجی نفتی را توسعه داد و راه را هموار کرد. امیدواریم نتایج آن را در آینده ببینیم.»

وی خاطرنشان می‌کند: «در واقع دولت سیزدهم اقدام به طراحی مجدد تجارت انرژی با اکتا به شرکت‌های دانش بنیان کرده، اما این بازطراحی در مرحله اولیه است و نیازمند این هستیم که استمرار داشته باشد تا این اتفاقات همیشه در کشور وجود داشته باشد و مسیر تولیدات صنعت نفت و گاز با ارزش افزوده بالاتر و بازدارندگی بیشتر برای کشور عملیاتی شود.» این نماینده مجلس می‌گوید: «از سوی دیگر مذاکرات مختلف فراسرزمینی با بعضی کشورهای دوست و هم‌پیمان هم در دولت سیزدهم انجام شد. ایران به برخی از معاهدات منطقه‌ای مثل بریکس، شانگهای و اوراسیا نیز ورود کرد که نشان دهنده بالا بودن سطح دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم است. علاوه بر این مسئله بحرانی بین ایران و ترکمنستان و بدهی ۱/۶ میلیون دلار ی خیلی تشدید شده بود. این بدهی بالا و عجیب و غریب به ترکمنستان پرداخت و قرارداد سوآپ گازی بین ایران و ترکمنستان منعقد شد.»

